

Interview met NRC Handelsblad, 8 december 2004.

Wilders kan niet wat Fortuyn had gekund"

Door Marije van Dalen

Maurice de Hond zit voorovergeleund in een witte fauteuil met grote kussens. „De huidige situatie in Nederland lijkt op de Weimar republiek. Iedereen weet wat er daarna gebeurde", zegt hij nadrukkelijk. Met zijn armen zet hij zijn woorden kracht bij. „Ten eerste: er is geen vertrouwen in de politiek. Er zijn geen leiders, er is geen visie. Ten tweede: de economie. Het is wachten op een volgende grote aanslag of een sterke verslechtering van de economie. Dan krijg je een explosieve situatie."

De Hond begon in de jaren zeventig met publieke opiniepeilingen voor het VARA-programma In de Rooie Haan. In de dertig jaar daarna kwam hij vaak in de publiciteit. Als opiniepeiler, maar ook als directeur van Newconomy en deskundige van de 'Millenniumbug'. Hij viel op omdat hij adviseerde om voor de eeuwwisseling extra voedsel, kaarsen en batterijen in te slaan, terwijl de overheid benadrukte dat er geen reden tot ongerustheid was. De afgelopen weken kreeg De Hond weer aandacht omdat hij voorspelde dat VVD-afvallige Wilders bij eventuele verkiezingen 26 zetels zou krijgen. Dat veroorzaakte onrust binnen de VVD. De Hond ziet echter voor alle politieke partijen weinig toekomst en pleit voor een nieuwe democratie.

De essentie van de problemen in Nederland is volgens De Hond dat politici en de media niet naar het volk luisteren. „De politiek denkt dat Nederland voor zestig procent uit Tokkies (Een asociaal gezin dat veel media-aandacht kreeg, red.) bestaat. Ze realiseert zich totaal niet dat het grootste deel inmiddels vrij hoog opgeleid is, en goed geïnformeerd. Mensen kunnen plussen en minnen zien. Ze kunnen autoriteiten onderuit zien gaan. Ze maken zich minder illusies over de top. Vroeger waren politici nog halfgoden, maar we leven in een andere samenleving dan twintig tot dertig jaar geleden."

„De media en de politiek zijn vooral met elkaar bezig. Als er actuele onderwerpen aan de orde zijn, kijken ze naar wat de minister ervan vindt, wat de oppositie ervan vindt en wat de vakbonden ervan vinden. Er is te weinig aandacht voor wat er onder de bevolking leeft. De media en de politiek staan met hun rug naar de samenleving."

Via de site www.peil.nl peilt De Hond dagelijks de mening van het volk. Tot een uur of half één 's middags bedenkt hij vragen, die hij daarna doorstuurt naar een aantal leden van zijn onderzoeksgroep. Soms in opdracht van de NOS of een ander bedrijf, meestal uit interesse.

Behalve veel politici in Den Haag zijn 'bovengemiddeld politiek geïnteresseerden' lid van zijn nieuwsbrief. Politici kijken vooral naar de peilingen die de politieke steun weerspiegelen. De Hond vindt zich daar over op. „Ik vind het onbegrijpelijk dat fracties in de Tweede Kamer over belangrijke onderwerpen besluiten, zonder dat zij weten wat hun keizers ervan vinden. Zij vinden dat zij een mandaat voor vier jaar hebben en daarmee kunnen doen wat zij goed vinden."

Volgens De Hond moeten politici structureel het standpunt van de achterban peilen. Dan weten ze wat er echt speelt. Bijvoorbeeld nu, na de moord op Theo van Gogh. „Al drie of vier weken lang zijn politici als konijntjes op een snelweg die, verblind door autolampen, niet meer kunnen bewegen. Daarom vervallen ze met een soort Pavlov-reactie in oude spelletjes. Ze voeren debatten over godslastering, imams die Verdonk geen hand willen schudden en de uitspraken van een halve gare bij Andries Knevel."

„Maar ik krijg geen antwoorden op mijn vragen." Hij verheft zijn stem. „Op 2 november is Van Gogh vermoord. Niemand vertelt mij waarom zij niet diezelfde avond alle islamitische scholen en moskeeën zijn gaan beveiligen. Is er geen draaiboek na de aanslagen in New York? Na Madrid? Waarom zijn we verdere incidenten niet tegengegaan? We weten toch wat de kwetsbare plekken zijn? Hoe kunnen drie pubers in Uden een school in brand steken? Daar krijg ik geen antwoord op. De politiek en de media zijn elkaars speelbal."

De Hond trekt fel van leer tegen de gevestigde orde in de media en Den Haag, maar een politieke carrière ambieert hij niet. „Mijn rol is nog altijd onderzoek doen en adviseren. Ik schrijf een nieuwsbrief bij mijn peilingen en spreek op congressen. Ik wil de mensen die op een plek zitten waar ze wat kunnen veranderen, laten nadenken.” „Felix Rottenberg noemde mij eens 'niet zomaar een peiler'. Ik denk dat hij daar gelijk in had. Ik ga dieper op de zaken in en probeer ook waar te nemen wat er onder de oppervlakte zit.”

„We hebben de afgelopen vijftien jaar grote economische en machtsveranderingen ondergaan, maar de politieke structuur is in Nederland sinds 1848 nooit aangepast. Dat veroorzaakt spanningen die leiden tot een ontploffing van het systeem.”

„Ik ben ervan overtuigd dat over tien jaar CDA, PvdA en VVD niet meer bestaan. Als het systeem zichzelf niet reinigt, dan gaat het met een klap. De tekenen zijn niet hoopgevend. Bijvoorbeeld de 36 procent steun voor Leefbaar Rotterdam in 2001. Dat was al een soort revolutie. Maar het zou ook een economische instorting à la 1929 kunnen zijn of een grote terroristische aanslag.”

De Hond probeert met zijn peilingen de tendens te doorbreken. „Ik probeer te laten zien wat er onder de mensen leeft. Door te zeggen: politici, neem mensen serieus. Het is gevaarlijk om voorbij te gaan aan de achterban. Je neemt de verantwoordelijkheid bij mensen weg. Ze zullen zich makkelijker van beleid distantiëren als ze het gevoel hebben dat zij geen invloed uitoefenen.”

„Ik was blij met de opkomst van Fortuyn. Als hij niet vermoord was, dan had hij een belangrijke stem kunnen zijn. Niet in de regering, maar als oppositieleider. De dreiging van zijn beweging had de politiek kunnen dwingen te hervormen om hem de wind uit de zeilen te nemen. Dat was mijn hoop. Zijn dood was het eind van die kans op vernieuwing. Het was een kans om goedschiks veranderingen teweeg te brengen. Wilders kan dat niet. Zijn opkomst is een scheuring binnen de VVD. Hij komt niet van buiten, zoals Fortuyn. Hij heeft geen aantrekkingskracht op linkse kiezers.” „De Hond voelt zich verbonden met het volk. „Mijn ouders komen van het Amsterdamse proletariaat. Zij waren vroeger zo arm, dat, zoals mijn vader altijd zei, als het regende dat ze buiten moesten schuilen. Zij moesten op hun 11de van school om te gaan werken bij hun ouders. Het lot van veel mensen ligt in handen van de leidinggevenden in ons land, zowel in het bedrijfsleven als in de politiek. Als het economisch slecht gaat, dan krijgen de laagopgeleiden de zwaarste klappen.” Tot nu toe ziet hij de politiek niet anticiperen. „Ik ben bang dat dat schade betekent voor de mensen waaraan ik me verbind. Waarvoor ik voel. Zij zijn afhankelijk van mensen zoals ik.”

Volgens De Hond staat dit zijn peilingen niet in de weg. „Als mensen vragen naar mijn politieke voorkeur dan vertel ik die. Ik wil dat mensen mij beoordelen vanuit alle kennis. Ik wil transparant zijn.” Hij denkt dat mensen zeggen dat peilingen niet kloppen als de resultaten slecht vallen. Dat houdt De Hond niet tegen. „Het is voor het eerst dat ik me ernstig zorgen maak om de dingen die ik zie. Het is mijn plicht als burger de alarmbel te luiden.”